

Rituale Romanum.

li, aures, nares, os, & manus: attamen pedes etiam & renes un-
gendi sunt; sed renum unctio in mulieribus, honestatis gratia,
semper omittitur; atque etiam in viris, quando infirmus com-
modè moueri non potest. Sed siue in mulieribus, siue in viris,
alia corporis pars pro renibus ungi non debet.

Manus verò, quæ reliquis infirmis interiùs ungi debent,
Presbyteris exteriùs ungantur.

Dum oculos, aures, & alia corporis membra, quæ paria sùt,
Sacerdos ungit, caueat, ne altero ipsorum inungendo, Sacra-
menti formam priùs absoluat, quàm ambo huiusmodi paria
membra perunxerit.

Si quis autem sit aliquo membro mutilatus, pars loco illi
proxima inungatur, eadem verborum forma.

Huius autem Sacramenti forma, qua Sancta Romana Ec-
clesia vtitur, solemnitas illa precatio est, quam Sacerdos ad sin-
gulas unctionis adhibet, cum ait:

Per istam sanctam Unctionem, & suam pijsissimam
misericordiam, indulgeat tibi Dominus quidquid
per visum, siue per auditum &c. deliquisti.

ORDO MINISTRANDI SACRA- mentum extremæ Unctionis.

Sacerdos igitur hoc Sacramentum ministraturus, quate-
nus fieri poterit, parari curet apud infirmum mensam
mappa candida coopertam, itemque vas, in quo sit bom-
bacinum, seu quid simile in septem globulos distinctum, ad ab-
stergendas partes inunctas; medullam panis ad detergendos

digitos,

digitos, & aquam ad abluerdas Sacerdotis manus; ceream item candelam, quæ deinde accensa ipsi vngenti lumen præbeat Denique operam dabit, vt quanta poterit munditia ac nitore hoc Sacramentum ministretur.

Deinde conuocatis Clericis seu ministris, vel saltem vno Clerico, qui Crucem sine hasta, Aquam benedictam cum aspersorio, & librum Ritnalem deferat, ipse Parochus decenter accipit vas sacri Olei infirmorum sacculo serico violacei coloris inclusum, illudque cautè defert, ne effundi possit. Quòd si longius iter peragendum, aut etiam equitandum sit, vel aliàs adsit periculum effusionis, vas Olei sacculo aut bursa inclusum, vt dictum est, ad collum appendat, vt commodius & securiùs perferat. Procedat autem sine sonitu campanulæ.

Cùm peruentum fuerit ad locum vbi iacet infirmus, Sacerdos intrans cubiculum dicit: Pax huic domui, **R.** Et omnibus habitantibus in ea.

Deinde deposito Oleo super mensam, super pelliceo stolaque violacea indutus, egroto Crucem piè deosculandam porrigit: mox in modum crucis eum Aqua benedicta, & cubiculū & circumstantes aspergit, dicens Antiphonam Asperges, &c. Quòd si egrotus voluerit confiteri, audiat illum, & absoluat. Deinde pijs verbis illum consoletur, & de huius Sacramenti vi atque efficacia, si tempus ferat, breuiter admoneat; & quantum opus sit, eius animum confirmet, & in spem erigat vite æternæ.

Posteà dicat versiculum. Adiutorium nostrum in nomine Domini. **R.** Qui fecit cælum & terram, **V.** Dominus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo.

Oremus.

INtroeat, Domine Iesu Christe, domum hanc sub nostræ humilitatis ingressu, æterna felicitas, diuina prosperitas, serena lætitia, charitas fructuosa, sanitas sempiterna: effugiat ex hoc loco accessus dæmonum; adsint Angeli pacis, domumque hanc deserat omnis maligna discordia. Magnifica, Domine, super nos nomen sanctum tuum; & benedic ✠ nostræ conuersationi: sanctifica nostræ humilitatis ingressum, qui sanctus & pius es, & permanes cum Patre & Spiritu sancto, in sæcula sæculorum. Amen.

Oremus, & deprecemur Dominum nostrum Iesum Christum, vt benedicendo benedicat ✠ hoc tabernaculum, & omnes habitantes in eo, & det eis Angelum bonum custodem, & faciat eos sibi seruire ad considerandum mirabilia de lege sua: auertat ab eis omnes contrarias potestates: eripiat eos ab omni formidine, & ab omni perturbatione, ac sanos in hoc tabernaculo custodire dignetur. Qui cum Patre & Spiritu sancto uiuit & regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Oremus.

EXaudi nos, Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, & mittere digneris sanctum Angelum tuum de cælis, qui custodiat, foueat, protegat uisitet, atque defendat omnes habitates in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Quæ Orationes, si tempus non patiatur, ex parte, vel in totum poterunt omitti. Tum de more facta Confessione generali, Latino vel vulgari sermone, Sacerdos dicat: Misereatur tui, &c. Indulgentiam, &c.

Antequam Parochus incipiat vngere infirmum, moneat adstantes, vt pro illo orent; & vbi commodum fuerit, pro loco & tempore, & adstantium numero vel qualitate, recitent septem Psalmos Pœnitentiales, cum Litanij, vel alias Preces, dum ipse vnctionis Sacramentum administrat. Mox dicat:

IN nomine Patris ✠ & Filij ✠ & Spiritus ✠ sancti, extinguatur in te omnis virtus diaboli per impositionem manuum nostrarum, & per inuocationem omnium sanctorum Angelorum, Archangelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, atque omnium simul Sanctorum. Amen.

Deinde intincto pollice in Oleo sancto in modum Crucis vngit infirmum in partibus hîc subscriptis, aptando proprio loco verba formæ in hunc modum.

Ad oculos.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus
quidquid per visum deliquisti. Amen.

Minister verò si est in Sacris, vel ipsemet Sacerdos post quamlibet Vnctionem tergat loca inuncta nouo globulo bombacij, vel rei similis, eaque in vase

Rituale Romanum.

mundo reponat, & ad Ecclesiam postea deferat, comburat, cineresque proiciat in Sacrarium.

Ad aures.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per auditum deliquisti. Amen.

Ad nares.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per odoratum deliquisti, Amen.

Ad os, compressis labijs.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per gustum & locutionem deliquisti. Amen.

Ad manus.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per tactu & deliquisti. Amen.

Et aduerte, quod Sacerdotibus, vt dictum est, ma-
nus non inunguntur interiùs, sed exteriùs.

Ad pedes.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per gressum deliquisti. Amen.

Ad lumbos, siue renes.

Per istam sanctam Vnctionem ✠ & suam pijsi-
mam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quid-
quid per lumborum delectatione deliquisti. Amen.

Hæc autem vnctio ad lumbos, vt dictum est, omittitur semper in feminis, & etiam in viris, qui ob infirmitatem vix, aut sine periculo moueri non possunt.

Quibus omnibus peractis, Sacerdos dicit: **K** yrie eleison. **C** hriste eleison. **K** yrie. eleison. **P** ater noster, &c. Et ne nos inducas in tentationem. **R.** Sed libera nos á malo. **V.** Saluum fac seruum tuum. **R.** Deus meus sperantem in te. **V.** Mitte ei Domine auxiliũ de sancto. **R.** Et de Sion tuere eum. **V.** Esto ei Domine turris fortitudinis. **R.** A facie inimici. **V.** Nihil proficiat inimicus in eo. **R.** Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. **V.** Domine exaudi orationem meam. **R.** Et clamor meus ad te veniat. **V.** Dominus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo.

O remus.

Domine Deus, qui per Apostolum tuum Iacobum locutus es: Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum Oleo in nomine Domini, & oratio fidei saluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei: cura quæsumus, Redemptor noster, gratia sancti Spiritus languores istius infirmi, eiusque sana vulnera, & dimitte peccata, atque dolores cunctos mentis & corporis ab eo expelle, plenamque interiùs & exteriùs sanitatem misericorditer redde, vt ope misericordiæ tuæ restitutus, ad pristina reparaetur officia. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus in secula sæ-

culorum. Amen.

O remus.

Respice, quæsumus Dñe, famulum tuum **N.** in infirmitate sui corporis fatiscentem, & animam refoue, quam creasti: vt castigationibus emendatus, se tua sentiat medicina saluatum. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

O remus.

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, qui benedictionis tuæ gratiam ægris infundendo corporibus, facturam tuam multiplicitate pietate custodis: ad inuocationem tui nominis benignus assiste, vt famulum tuum ab ægritudine liberatum, & sanitate donatum, dextera tua erigas, virtute confirmes, potestates tuearis, atque Ecclesiæ tuæ sanctæ, cum omni desiderata prosperitate restituas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Ad extremum, pro personæ qualitate, salutaria monita breuiter præbere poterit, quibus infirmus ad moriendum in Domino confirmetur, & ad fugandas dæmonum tentationes roboretur.

Denique Aquam benedictam, & Crucem, nisi aliam habeat, coram eo relinquet, vt illam frequenter aspiciat, & pro sua deuotione osculetur & amplectatur.

Admoneat etiam domesticos & ministros infirmi, vt si morbus ingrauescat, vel infirmus incipiat agonizare, statim ipsum Parochum accersant, vt morien-

tem adiuuet, eiusque animam Deo commendet: sed si mors immineat, priusquam discedat, Sacerdos animam Deo ritè commendabit.

Quæ autem pertinent ad visitationem curamque infirmorum, & adiuuandos morientes, ad commendationem animæ, & ad exequias, infrà suis locis præscribuntur.

SEPTEM PSALMI POENITENTIALES, CVM LI- TANIIS.

Pro infirmis, dum sacro liniuntur Oleo, seu pro alia necessitate, dicuntur flexis genibus.

Añã. Ne reminiscaris.

Psalmus 6.

Domine, ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripas me.

Miserere mei Dñe, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniã conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valdè: sed tu Domine vsquequò?

Conuertere Domine, & eripe animam meam: saluum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte qui memor sit tui: in inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboravi in gemitu meo, lauabo per singulas noctes lectũ meum: lacrymis meis stratum meũ rigabo.

Turbatus est à furore oculus meus: inueteraui inter omnes inimicos meos.

Discedite à me omnes qui operamini iniquitatem: quoniam exaudiuit Dominus vocem fletus mei.

Exaudiuit Dominus deprecationem meam: Dominus orationem meam suscepit.

Erubescant & cõturbentur vehementer omnes inimici mei: conuertantur & erubescãt valdè velociter.

Gloria Patri. *Psalmus 31.*

BEati quorum remissæ sunt iniquitates: & quorum tecta sunt peccata.

Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum: nec est in spiritu eius dolus.

Quoniam tacui, inueterauerunt ossa mea: dum clamarem tota die.

Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in ærumna mea, dum configitur spina.

Delictum meum cognitum tibi feci: & iniustitiam meam non abscondi.

Dixi, Confitebor aduersum me iniustitiam meam Domino: & tu remisisti impietatem peccati mei.

Pro hac orabit ad te omnis sanctus: in tempore opportuno.

Verumtamen in diluuiò aquarum multarum: ad eum non approximabunt.

Tu es refugium meum à tribulatione, quæ circumdedit me: exultatio mea erue me à circumdantibus me

Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hac qua gradieris: firmabo super te oculos meos.

Nolite fieri sicut equus & mulus: quibus non est intellectus.

In camo & frano maxillas eorum constringe: qui non approximant ad te.

Multa flagella peccatoris: sperantem autem in Domino misericordia circumdabit.

Lætamini in Domino, & exultate iusti: & gloria-mini omnes recti corde.

Gloria Patri.

Psalmus 37.

Domine, ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripas me.

Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi: & cōfirmasti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ: non est pax ossibus meis à facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: & sicut onus graue grauatae sunt super me.

Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ: à facie insipientiæ meæ.

Miser factus sum, & curuatus sum vsque in finem: tota die contristatus ingrediebar.

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: & non est sanitas in carne mea.

Afflictus sum, & humiliatus sum nimis: rugiebam à gemitu cordis mei.

Domine, ante te omne desiderium meum: & gemi-

tus meus à te non est absconditus.

Cor meum cōturbatū est, dereliquit me virtus mea:
& lumen oculorum meorū & ipsum nō est mecum.

Amici mei, & proximi mei: aduersum me appropinquauerunt, & steterunt.

Et qui iuxta me erant, de longè steterunt: & vim faciebant qui quærebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates: & dolos tota die meditabantur.

Ego autem tamquam surdus non audiebam: & sicut mutus non aperiens os suum.

Et factus sum sicut homo non audiens: & non habens in ore suo redargutiones.

Quoniam in te Domine speraui: tu exaudies me Domine Deus meus.

Quia dixi, Nequando supergaudeant mihi inimici mei: & dum commouentur pedes mei, super me magna locuti sunt.

Quoniam ego in flagella paratus sum: & dolor meus in conspectu meo semper,

Quoniam iniquitatem meam annuntiabo: & cogitabo pro peccato meo.

Inimici autem mei viuunt, & confirmati sunt super me: & multiplicati sunt qui oderunt me iniquè.

Qui retribuunt mala pro bonis, detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem.

Ne derelinquas me Domine Deus meus: ne disceseris à me.

Intende in adiutorium meum: Domine Deus salutis meæ.

Gloria Patri.

Psalmus 50.

Miserere mei Deus: secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum: dele iniquitatem meam.

Amplius laua me ab iniquitate mea: & à peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: & peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccaui, & malum coram te feci: vt iustificeris in sermonibus tuis, & vincas cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta & occulta sapientiæ tuæ manifestasti mihi.

Asperges me hyssopo, & mundabor: lauabis me, & superniuem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium & lætitiã: & exultabunt ossa humiliata.

Auerte faciem tuam à peccatis meis: & omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me Deus: & spiritum rectum innoua in visceribus meis.

Ne proijcias me à facie tua: & spiritum sanctum tuum ne auferas à me.

Redde mihi lætitiã salutaris tui: & spiritu princi

pali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas : & impij ad te conuertentur.

Libera me de sanguinibus Deus, Deus salutis meæ: & exultabit lingua mea iustitiam tuam.

Domine labia mea aperies : & os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem vtique holocaustis non delectaberis.

Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non despicias.

Benignè fac Domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Ierusalem.

Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, & holocausta : tunc imponent super altare tuum vitulos.

Gloria Patri.

Psalmus 101.

Domine exaudi orationem meam : & clamor meus ad te veniat.

Non auertas faciem tuam à me: in quacūque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.

In quacūq; die inuocauero te: velociter exaudi me.

Quia defecerunt sicut fumus dies mei : & ossa mea sicut cremium aruerunt.

Percussus sum vt fœnum, & aruit cor meum: quia oblitus sum comedere panem meum.

Avoce gemitus mei : adhæsit os meum carni in eæ.

Similis factus sum pellicano solitudinis: factus sum

sicut

sicut nycticorax in domicilio.

Vigilauit: & factus sum sicut passer solitarius in tecto.

Tota die exprobrabant mihi inimici mei: & qui laudabant me, aduersum me iurabant.

Quia cinerem tamquam panem manducabam: & potum meum cum fletu miscebam.

A facie iræ & indignationis tuæ: quia eleuans allifisti me.

Dies mei sicut ymbra declinauerunt: & ego sicut fœnum arui.

Tu autem Domine in æternum permanes: & memoriale tuum in generationem & generationem.

Tu exurgens misereberis Sion: quia tempus miserendi eius, quia venit tempus.

Quoniam placuerunt seruis tuis lapides eius: & terræ eius miserebuntur.

Et timebunt gentes nomen tuum Domine: & omnes reges terræ gloriam tuam.

Quia edificauit Dñs Sion: & videbitur in gloria sua.

Respexit in orationem humilium: & non spreuit precem eorum.

Scribantur hæc in generatione altera: & populus qui creabitur, laudabit Dominum.

Quia prospexit de excelsis sancto suo: Dominus de cælo in terram aspexit.

Vt audiret gemitus compeditorum: vt solueret filios interemptorum.

Vt annuntient in Sion nomen Domini: & laudem

eius in Ierusalem.

In conueniendo populos in vnum: & reges vt seruiant Domino.

Respondit ei in via virtutis suæ: paucitatem dierum meorum nuntia mihi.

Ne reuoces me in dimidio dierum meorum: in generationem & generationem anni tui.

Initio tu Domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt cæli.

Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes sicut vestimentum veterascent.

Et sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur: tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.

Filij seruatorum tuorum habitabunt: & semen eorum in sæculum dirigetur.

Gloria Patri.

Psalmus 129.

DE profundis clamaui ad te Domine: Domine exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes: in vocem deprecationis meæ.

Si iniquitates obseruaueris Domine: Domine quis sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: & propter legem tuam sustinui te Domine.

Sustinuit anima mea in verbo eius: sperauit anima mea in Domino.

A custodia matutina vsque ad noctem: speret Israel in Domino.

Quia apud Dominum misericordia : & copiosa
apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel : ex omnibus iniquitatibus
eius. **G**loria Patri.

Psalmus 142.

Domine exaudi orationem meam, auribus per
cipe obsecrationem meam : in veritate tua
exaudi me, in tua iustitia.

Et non intres in iudicium cum seruo tuo : quia non
iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens.

Quia persecutus est inimicus animam meam : hu-
miliauit in terra vitam meam.

Collocauit me in obscuris sicut mortuos sæculi : &
anxiatus est super me spiritus meus, in me turbatum
est cor meum.

Memor fui dierum antiquorum, meditatus sum in
omnibus operibus tuis : in factis manuum tuarum
meditabar.

Expandi manus meas ad te : anima mea sicut terra
sine aqua tibi.

Velociter exaudi me Dñe : defecit spiritus meus :
Non auertas faciem tuam à me : & similis ero de-
scendentibus in lacum.

Auditam fac mihi manè misericordiam tuam : quia
in te speraui.

Notam fac mihi viam, in qua ambulem : quia ad te
leuaui animam meam.

Eripe me de inimicis meis Domine , ad te con-

Rituale Romanum.

fugī: doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: propter nomen tuum Domine viuificabis me, in æquitate tua.

Educes de tribulatione animam meam: & in misericordia tua disperdes inimicos meos.

Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego seruus tuus sum.

Gloria Patri.

Antiph. Ne reminiscaris Domine delicta nostra, vel parentum nostrorum; neque vindictam sumas de peccatis nostris.

LITANIÆ.

K yrie eleison.

C hriste eleison.

K yrie eleison.

C hriste audi nos.

C hriste exaudi nos.

P ater de cælis Deus,

F ili redemptor mundi Deus,

S piritus sancte Deus,

S ancta Trinitas vnus Deus,

S ancta Maria.

S ancta Dei genitrix,

S ancta Virgo virginum,

Miserere nobis.

Miserere nobis.

Miserere nobis.

miserere.

Ora pro nobis.

ora.

ora.

S ancte

S ancte Michael,	ora.
S ancte Gabriel,	ora.
S ancte Raphael,	ora.
O mnes sancti Angeli & Archangeli, nobis.	Orate pro
O mnes sancti beatorum spirituum ordines,	orate.
S ancte Ioannes Baptista,	ora.
O mnes sancti Patriarchæ & Prophetæ,	orate.
S ancte Petre,	ora.
S ancte Paule,	ora.
S ancte Andrea,	ora.
S ancte Iacobe,	ora.
S ancte Ioannes,	ora.
S ancte Thoma,	ora.
S ancte Iacobe,	ora.
S ancte Philippe,	ora.
S ancte Bartholomæe,	ora.
S ancte Matthæe,	ora.
S ancte Simon,	ora.
S ancte Thadæe,	ora.
S ancte Matthia,	ora.
S ancte Barnaba	ora.
S ancte Luca,	ora.
S ancte Marce,	ora.
O mnes sancti Apostoli & Euangelistæ.	orate.
O mnes sancti Discipuli Domini,	orate.
O mnes sancti Innocentes,	orate.
S ancte Stephane,	ora.

Rituale Romanum.

S ancte Laurenti,	ora.
S ancte Vincenti,	ora.
S ancti Fabiane & Sebastiane,	orate.
S ancti Ioannes & Paule,	orate.
S ancti Cosma & Dami ane,	orate.
S ancti Geruasi y Protasi	orate.
C mnnes sancti Martyres,	orate.
S ancte Siluester,	ora.
S ancte Gregori,	ora.
S ancte Ambrosi,	ora.
S ancte Augustine,	ora.
S ancte Hieronyme,	ora.
S ancte Martine,	ora.
S ancte Nicolae,	ora.
O mnes sancti Pontifices & Confessores,	orate.
O mnes sancti Doctores,	orate.
S ancte Antoni,	ora.
S ancte Benedicte,	ora.
S ancte Bernarde,	ora.
S ancte Dominice,	ora.
S ancte Francisce,	ora.
O mnes sancti Sacerdotes & Leuitæ,	orate.
O mnes sancti Monachi & Eremitæ,	orate.
S ancta Maria Magdalena,	ora.
S ancta Agatha,	ora.
S ancta Lucia,	ora.
S ancta Agnes,	ora.
S ancta Cæcilia.	ora.

S ancta Catherina.	ora.
S ancta Anastasia,	ora.
O mnes sanctæ Virgines & Viduæ.	orate.
O mnes Sancti & Sancte Dei, Intercedite pro nobis.	
P ropitius esto,	Parce nobis Domine.
P ropitius esto,	Exaudi nos Domine.
A b omni malo,	Libera nos Domine.
A b omni peccato,	Libera.
A b ira tua,	Libera.
A subitanea & improuisa morte,	Libera.
A b insidijs diaboli,	Libera.
A b ira, & odio, & omni mala voluntate,	Libera nos Domine.
A spiritu fornicationis,	Libera.
A fulgure & tempestate,	Libera.
A morte perpetua,	Libera.
P er mysterium sanctæ incarnationis tuæ,	Libera.
P er aduentum tuum,	Libera.
P er natiuitatem tuam,	Libera.
P er baptismum & sanctum ieiunium tuum,	Libera.
P er crucem & passionem tuam,	Libera.
P er mortem & sepulturam tuam,	Libera.
P er sanctam resurrectionem tuam,	Libera.
P er admirabilem ascensionem tuam,	Libera.
P er aduentum Spiritus sancti paracliti,	Libera.
I n die iudicij,	Libera.
P eccatores,	Te rogamus audi nos.
V t nobis parcas,	Te rogamus.

Rituale Romanum.

- V**t nobis indulgeas, Te rogamus.
- V**t ad veram pœnitentiam nos perducere digneris, Te rogamus.
- V**t Ecclesiam tuam sanctam regere & conseruare digneris, Te rogamus.
- V**t domnum Apostolicum, & omnes Ecclesiasticos ordines in sancta religione conseruare digneris, te rogamus audi nos.
- V**t inimicos sanctæ Ecclesiæ humiliare digneris, Te rogamus audi nos.
- V**t Regibus & Principibus Christianis pacem, & veram concordiam donare digneris, Te rogamus.
- V**t cuncto populo Christiano pacem & vnitatem largiri digneris, Te rogamus.
- V**t nosmetipsos in tuo sancto seruitio confortare & conseruare digneris, Te rogamus.
- V**t mentes nostras ad cœlestia desideria erigas, Te rogamus audi nos.
- V**t omnibus benefactoribus nostris sempiterna bona retribuas, Te rogamus,
- V**t animas nostras, fratrum, propinquorum, & benefactorum nostrorum ab æterna damnatione eripias, Te rogamus.
- V**t fructus terræ dare & conseruare digneris, Te rogamus audi nos.
- V**t omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, Te rogamus.
- V**t nos exaudire digneris, Te rogamus.

Fili Dei, Te rogamus.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine,

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Misereere nobis.

Christe audi nos. **C**hriste exaudi nos.

Kyrie eleison. **C**hriste eleison. **K**yrie eleison.

Pater noster. *secreto.* **ꝰ.** Et ne nos inducas in tentationem: **Ꝟ.** Sed libera nos à malo.

Psalms. 69.

Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me festina.

Confundantur & reuereantur: qui quærunt animam meam.

Auertantur retrorsum, & erubescant: qui volunt mihi mala.

Auertantur statim erubescences: qui dicunt mihi, Euge, euge.

Exultent & lætentur in te omnes, qui quærunt te: & dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum.

Ego verò egenus & pauper sum: Deus adiuua me.

Adiutor meus, & liberator meus es tu: Domine ne moreris.

Gloria Patri. **S**icut erat. **ꝰ.** Saluos fac seruos tuos.

Ꝟ. Deus meus sperantes in te. **ꝰ.** Esto nobis Domi-

Rituale Romanum.

ne turris fortitudinis. *R.* A facie inimici. *ψ.* Nihil proficiat inimicus in nobis. *R.* Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis. *ψ.* Domine non secundum peccata nostra facias nobis. *R.* Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis. *ψ.* Oremus pro Pontifice nostro *N. R.* Dominus conseruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra, & non tradat eum in animam inimicorum eius. *ψ.* Oremus pro benefactoribus nostris. *R.* Retribuere dignare Domine omnibus nobis bona facientibus propter nomen tuum vitam æternam, Amen. *ψ.* Oremus pro fidelibus defunctis. *R.* Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis. *ψ.* Requiescant in pace. *R.* Amen. *ψ.* Pro fratribus nostris absentibus. *R.* Saluos fac seruos tuos, Deus meus, sperantes in te. *ψ.* Mitte eis Dñe auxilium de sancto. *R.* Et de Sion tuere eos. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscū. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

DEus, cui proprium est misereri semper, & parere: suscipe deprecationē nostram: vt nos, & omnes famulos tuos, quos delictorū catena cōstringit, miseratio tuæ pietatis clementer absoluat.

EXaudi quæsumus Domine, supplicum preces, & confitentium tibi parce peccatis: vt pariter nobis indulgentiam tribuas benignus & pacē.

Ineffabilem nobis Dñe milericordiam tuam clementer ostende: vt simul nos & à peccatis omnibus exuas, & à pœnis, quas pro his meremur, eripias.

Deus, qui culpa offenderis, pœnitētia placaris: preces populi tui supplicantis propitius respice: & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris meremur, auerte.

Omnipotens sempiterne Deus, miserere famulo tuo Pontifici nostro **N.** & dirige eum secundum tuam clementiam in viam salutis æternæ: vt te donante tibi placita cupiat, & tota virtute perficiat.

Deus, à quo sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera: da seruis tuis illam, quam mundus dare non potest, pacem: vt & corda nostra mandatis tuis dedita, & hostium sublata formidine, tempora sint tua protectione tranquilla.

Vre igne sancti Spiritus renes nostros, & cor nostrum, Domine: vt tibi casto corpore seruiamus, & mundo corde placeamus.

Fidelium Deus omnium conditor & redemptor, animabus famulorum famularumque tuarum remissionem cunctorum tribue peccatorum: vt indulgentiam, quam semper optauerunt, pijs supplicationibus consequantur.

Actiones nostras, quæsumus Domine, aspirando præueni, & adiuuando prosequere: vt cun-

œta nostra oratio & operatio a te semper incipiat, & per te cœpta finiatur.

Omnipotens sempiterne Deus, qui viuorum dominaris simul & mortuorū, omniumque misereris, quos tuos fide & opere futuros esse prænoscis: te supplices exoramus, vt pro quibus effūdere preces decreuimus, quosque vel præsens sæculum adhuc in carne retinet, vel futurum iam exutos corpore suscepit, intercedentibus omnibus Sanctis tuis, pietatis tuæ clementia, omnium delictorum suorum veniam consequantur. Per Dominum nostrum. *ŷ.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo. *ŷ.* Exaudiat nos omnipotens & misericors Dominus. *R.* Amen. *ŷ.* Et fidelium animæ per misericordiam Dei requiescant in pace. *R.* Amen.

DE VISITATIONE ET CVRA INFIRMORVM.

*P*rocurus in primis meminisse debet, non postremas esse muneris sui partes, egrotantium curam habere. Quare cū primum nouerit, quempiã ex fidelibus curæ suæ cōmissis egrotare, non expectabit vt ad eum vocetur, sed vltro ad illum accedat; idque non semel tantum, sed sæpius, quatenus opus fuerit: horteturque parochiales suos, vt ipsam admoneant, cū aliquem in Parochia sua egrotare contige-

rit, præcipuè si morbus grauior fuerit.

Ad hoc iuuabit, præsertim in amplis Parochijs, ægrotorū notam seu catalogum habere, vt cuiusque statum & conditionem cognoscat, eorumq; memoriam facilius retinere, & illis opportunè subuenire possit.

Quòd si Parochus legitimè impeditus, infirmorum, vt quādo plures sunt, visitationi interdum vacare non potest; id præstandum curabit per alios Sacerdotes, si quos habet in Parochia sua, aut saltem per laicos homines pios, & Christiana charitate præditos.

Ægrotos visitans, ea, qua Sacerdotes Domine decet, honestate, & grauitate se habeat, vt non ægris solū, sed sibi & domesticis verbo & exemplo profit ad salutem.

Eorum verò præcipuam curam geret, qui humanis auxilijs destituti, benigni ac prouidi Pastoris charitatem & operam requirunt. Quibus non potest ipse succurrere de suo, & eleemosynas illis, prout debet, si facultas suppetat erogare, quā tum fieri potest, siue per Charitatis, vel alterius hominis Confraternitatem, si in ea ciuitate vel loco fuerit, siue per priuatas siue per publicas collectas & eleemosynas, uitorum necessitatibus succurrendum curabit.

In primis autem spiritualem ægrotantium curam suscipiat, omnemque diligentiam in eo ponat, vt in via salutis eos dirigat, atque à diabolicis insidijs salutarium adiumentorum præsidio defendat ac tueatur.

Accedat autem ad ægrotum ita paratus, vt in promptu habeat argumenta ad persuadendum apta: ac præsertim Sanctorum exempla, quæ plurimū valent; quibus eum in Domino

consoletur, excitet, ac recreet. Horteturq̄ vt omnem spem suā in Deo ponat, peccatorum suorum pœniteat, diuinam misericordiam imploret, & infirmitatis pœnas: tamquam paternam Dei visitationem, patienter ferat, & ad salutem suam prouenisse credat, vt vitam moresque suos meliùs instituat.

Deinde qua par est prudentia & charitate hominem ad sacram confessionem inducat, & confitentem audiat, etiamsi velit totius vitæ peccata confiteri; ac si opus fuerit, tam infirmo, quàm eius familiaribus vel propinquis in memoriam reuocet, quòd Lateranensis Concilij, ac plurium summorum Pontificum decretis cauetur sub grauibus pœnis, ne Medici vltra tertiã vicem ægrotos visitent, nisi priùs ipsis certò constet, illos confessionis Sacramento ritè expiatos fuisse.

Illud prætereà diligenter seruari curabit, ne quis pro corporali salute aliquid ægroto suadeat, vel adhibeat, quod in detrimentum animæ conuertatur.

Vbi verò periculum immineat, Parochus monebit ægrotum, ne dæmonum astutia, neque Medicorum pollicitationibus, neque propinquorum aut amicorum blanditijs se vllò modo decipi sinat, quò minùs ea, quæ ad animæ salutem pertinent, opportunè procuret, & qua par est deuotione & celeritate, sancta Sacramenta, dum sana mens est, integrique sensus religiosè suscipiat, citra fallacem illam ac perniciosam procrastinationem, quæ plurimos ad æterna supplicia perduxit, indiesque fallente diabolo perducit.

Quòd si æger aliquis hortationibus ac monitis Sacerdotũ, vel amicorum & domesticorum consilijs adduci non potest, vt velit peccata sua confiteri, tunc non omnino desperanda

res est; sed quamdiu ille viuit, repetendæ sunt frequentes, varia, & efficaces Sacerdotum & aliorum piorum hominum exhortationes; præponendæque æternæ salutis damna, & sempiternæ mortis supplicia; ostendendæque immensa Dei misericordia, eum ad pœnitentiam prouacantis, ad ignoscendum paratissimi. Adhibendæ sunt etiam tum priuata, tum publicæ ad Deum Preces, ad diuinam gratiam impetrandam pro salute miseri decumbentis.

Videbit denique Sacerdos, quibus potissimum tentationibus aut prauis opinionibus æger sit subiectus, ei que, prout opus fuerit, apta remedia prudenter adhibebit.

Sacras Imagines Christi Domini Crucifixi, beatæ Mariæ Virginis, & Sancti, quem æger præcipuè veneratur, ob oculos eius apponi curabit. Vasculum item adsit Aquæ benedictæ, qua frequenter aspergatur.

Proponet etiam egrotanti, prout eius cõditio feret, aliquas breues Orationes, & pias mentis ad Deum excitationes; præsertim versiculos è Psalmorum libro, vel Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicã, Symbolum Fidei, vel Passionis Domini nostri meditationem, & Sanctorum martyria & exempla, ac cælestis gloriæ beatitudinem, Hæc tamen opportunè & discretè suggerantur, ne egroto molestia, sed leuamè afferatur.

Consoletur infirmum, dicens, se pro eo in Missæ sacrificio, & alijs Precibus oraturam, curaturumque vt alij itidem pro eo faciant; idque re ipsa præstabit.

Si morbus grauior, vel cū periculo fuerit, egroto suadeat, vt dum integra mente est, rem suam omnem rectè constituat,

Rituale Romanum.

Et testamentum faciat; si quid habet alienum, restituat, & ad remedium animæ suæ pro facultatibus, quod in Domino ei placuerit, disponat. sed hæc suggerendo, omnis auaritiæ nota caueatur.

Hortetur denique, vt si conualuerit, ante omnia ad Ecclesiam veniat, vbi Deo gratias agat de restituta valetudine, & sacram Communionem piè suscipiat, ac deinceps meliorem vitæ disciplinam teneat.

Sequentes Preces omnes, vel ex parte, prout tempus & ægrotorum conditio feret, arbitrio Sacerdotis dici vel omitti possunt.

Sacerdos igitur infirmi cubiculum ingressus, primum dicat: Pax huic domui. *R.* Et omnibus habitantibus in ea. Mox infirmum, & lectum eius, & cubiculum aspergat Aqua benedicta dicens Antiphonam. Asperges me Domine, &c. Deinde erga infirmum officium tuum præstet, vt supra dictum est. Quo præstito, vel antequam discedat, dicere poterit supra infirmum aliquem Psalmum ex quatuor prioribus Pœnitentialibus, vel Psalmum 90. Qui habitat in adiutorio, &c. cum Gloria Patri. in fine. Postea dicat: Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater noster, &c. *Ps.* Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos à malo. *Ps.* Saluum fac seruum tuum. *R.* Deus meus sperantem in te. *Ps.* Mitte ei Domine auxilium de sancto. *R.* Et de Sion tuere eum. *Ps.* Nihil proficiat inimicus in eo. *R.* Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. *Ps.* Esto ei Domine turris fortitudinis.

R. A facie inimici. *ŷ.* Dominus opem ferat illi. *R.*
Super lectum doloris eius. *ŷ.* Domine exaudi ora-
tionem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *ŷ.*
Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEus, cui proprium est misereri semper, & par-
cere: suscipe deprecationem nostram: vt nos,
& hunc famulum tuum, quos delictorum ca-
tena constringit, miseratio tuæ pietatis clementer ab-
soluat.

Deus infirmitatis humanæ singulare præsidium
auxilij tui super infirmum famulum tuum ostende
virtutem, vt ope misericordiæ tuæ adiutus, Ecclesiæ
tuæ sanctæ in columnis repræsentari mereatur.

Concede hunc famulum tuum, quæsumus Do-
mine Deus, perpetua mentis & corporis sanitate
gaudere; & gloriosa beatæ Mariæ semper virginis
intercessione, à presenti liberari tristitia, & æterna
perfrui lætitiæ. Per Christum Dominum nostrum.

R. Amen.

Benedictio Dei omnipotentis, Patris & Filij,
& Spiritus sancti, descendat super te, & maneat sem-
per. *R.* Amen.

Deinde aspergat eum Aqua benedicta.

Qui sequuntur Psalmi, & Euangelia, cum Preci-
bus, pro temporis etiam opportunitate, & agrotan-
tium pio desiderio, Sacerdotis arbitrio dici poterunt.

Psalm. 6. **D**omine ne in furore tuo arguas me, &c.

in fine Gloria Patri. Sicut erat, vt sup. fol. 46. Dominus vobiscum. *℞.* Et cum spiritu tuo. *℥.* Sequentia sancti Euangelij secundum Matthæum. *℞.* Gloria tibi Domine.

Dum Sacerdos dicit: Sequentia sancti, &c. faciat signum Crucis de more super se in fronte, ore, & in pectore, similiter super infirmum, si fuerit masculus, & is ob infirmitatem non potest se signare.

Si autem fuerit femina, dum Sacerdos se signat, illa per semetipsam in locis prædictis se signet, si potest; si verò non potest, alia mulier eam signet, & hoc idem in sequentibus Euangelij seruetur.

Matth. 8.

IN illo tempore: Cùm introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio rogans eum, & dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, & malè torquetur. Et ait illi Iesus: Ego veniam, & curabo eum. Et respondens Centurio ait: Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, sed tantùm dic verbo, & sanabitur puer meus. Nam & ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, & dico huic: Vade, & vadit; & alij, Veni & venit; & seruo meo, Fac hoc, & facit. Audiens autem Iesus miratus est, & sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inueni tantam fidem in Israël. Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, & Isaac, & Iacob in regno cæ-

lorum:

lorum: filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & stridor dentium. Et dixit Iesus Centurioni: Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora. **O**remus.

OMnipotens sempiterne Deus, salus æterna credentium, exaudi nos pro infirmo famulo tuo **N.** pro quo misericordiæ tuæ imploramus auxilium, vt reddita sibi sanitate, gratiarum tibi in Ecclesia tua referat actiones. Per Christum Dominum nostrum. **ꝛ.** Amen.

Psalmus 15.

Conserua me Domine, quoniam speraui in te: dixi Domino, Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.

Sanctis, qui sunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis.

Multiplicatæ sunt infirmitates eorum: postea accelerauerunt.

Non congregabo conuenticula eorum de sanguinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.

Dominus pars hereditatis meæ, & calicis mei: tu es qui restitues hereditatem meam mihi.

Funes ceciderunt mihi in præclaris: etenim hereditas mea præclara est mihi.

Benedicam Dominum, qui tribuit mihi intellectum: insuper & vsque ad noctem increpauerunt me renes mei.

Frouidebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi, ne commouear.

Propter hoc lætatum est cor meum, & exultauit lingua mea: insuper & caro mea requiescet in spe.

Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis sanctū tuum videre corruptionem.

Notas mihi fecisti vias vitæ, adimplebis me lætitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua vsque in finem.

Gloria Patri. **S**icut erat, &c.

ŷ. Dominus vobiscum. **℞.** Et cum spiritu tuo.

ŷ. Sequentia sancti Euangelij secundū Marcum.

℞. Gloria tibi Domine. *Marc. 16.*

In illo tempore Recumbentibus vndecim discipulis, apparuit illis Iesus, & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia his, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur. In nomine meo dæmonia eijcient: linguis loquentur nouis: serpentes tollent; & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super ægros manus imponent, & benè habebunt.

Oremus.

Oratio.

Virtutum cælestium Deus, qui ab humanis corporibus omnem languorem, & omnem infir-

mitatem præcepti tui potestate depellis: adesto propitius huic famulo tuo **N.** vt fugatis infirmitatibus, & viribus receptis, nomen sanctum tuum, instaurata protinus sanitate, benedicat. Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

Psalmus 19.

Exaudiat te Dominus in die tribulationis: protegat te nomen Dei Iacob.

Mittat tibi auxilium de sancto: & de Siõ tueatur te.

Memor sit omnis sacrificij tui: & holocaustum tuum pingue fiat.

Tribuat tibi secundùm cor tuum: & omne consilium tuum confirmet.

Lætabimur in salutari tuo: & in nomine Dei nostri magnificabimur.

Impleat Dominus omnes petitiones tuas: nunc cognoui quoniam saluum fecit Dominus Christum suum.

Exaudiet illum de cælo sancto suo: in potentatibus salus dexteræ eius.

Hi in curribus, & hi in equis: nos autem in nomine Domini Dei nostri inuocabimus.

Ipsi obligati sunt, & ceciderunt: nos autem surreximus, & erecti sumus.

Domine saluum fac regem: & exaudi nos in die, qua inuocauerimus te. **G**loria Patri.

ÿ. Dominus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo.

v. Sequentia sancti Euangelij secundum Lucam.

R. Gloria tibi Domine. *Luc. 4.*

In illo tempore : Surgens Iesus de synagoga introiuit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: & rogauerunt illum pro ea. Et stans super illam imperauit feбри, & dimisit illam, & continuo surgens ministrabat illis. Cum autem sol occidisset, omnes, qui habebant infirmos varijs languoribus, ducebant illos ad Iesum. At ille singulis manus imponens, curabat eos.

O remus.

Oratio.

Domine sancte, Pater omnipotes, æterne Deus, qui fragilitatem humanæ conditionis, infusa virtutis tuæ dignatione, confirmas, vt salutaribus remedijs pietatis tuæ corpora nostra & mentes vegetentur: super hunc famulum tuum propitius intende; vt omni necessitate corporeæ infirmitatis exclusa, gratia in eo pristinae sanitatis perfectè reparetur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Psalmus 85.

Inclina Domine aurem tuam, & exaudi me: quoniam inops & pauper sum ego.

Custodi animam meam, quoniam sanctus sum: saluum fac seruum tuum, Deus meus, sperantem in te.

Miserere mei Domine, quoniam ad te clamaui tota die: lætifica animam serui tui, quoniam ad te Domine animam meam leuaui.

Quoniam tu Domine suauis & mitis: & multæ misericordiæ omnibus inuocantibus te.

Auribus percipe Domine orationem meam: & intende voci deprecationis meæ.

In die tribulationis meæ clamaui ad te: quia exaudisti me.

Non est similis tui in dijs Domine: & non est secundum opera tua.

Omnes gentes quascumque fecisti, venient, & adorabunt coram te Domine: & glorificabunt nomen tuum.

Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus solus.

Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua: letetur cor meum, vt timeat nomen tuum.

Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo: & glorificabo nomen tuum in æternum.

Quia misericordia tua magna est super me: & eruisti animam meam ex inferno inferiori.

Deus iniqui insurrexerunt super me, & synagoga potentium quæsierunt animam meam: & non proposuerunt te in conspectu suo.

Et tu Domine Deus miserator, & misericors: patiens, & multæ misericordiæ, & verax.

Respice in me, & miserere mei: da imperium tuum puero tuo, & saluum fac filium ancillæ tuæ.

Fac mecum signum in bonum, vt videant qui oderunt me, & confundantur: quoniam tu Domine

Rituale Romanum.

adiuuisti me, & consolatus es me.

Gloria Patri. Sicut erat.

V. Dominus vobiscum. **R.** Et cum spiritu tuo.

V. Sequentia sancti Euangelij secundum Ioannem.

R. Gloria tibi Domine. *Ioan. 5.*

In illo tempore: Erat dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Ierosolymam. Est autem Ierosolymis probatica piscina, quæ cognominatur Hebraicè Bethesda, quinque porticus habens. In his iacebat multitudo magna languentium, cæcorum claudorum, aridorum expectantium aquæ motum. Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam, & mouebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus fiebat à quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta & octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset Iesus iacentem, & cognouisset, quia multum iam tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? Respondit ei languidus: Domine hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus: Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille, & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. Dicebant ergo Iudæi illi qui sanatus fuerat: Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi

dixit:

dixit: Tolle grabatum tuum, & ambula. Interrogauerunt ergo eum. Quis est ille homo, qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum, & ambula? Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Iesus autem declinauit à turba constituta in loco. Postea inuenit eum Iesus in templo, & dixit illi. Ecce sanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.

O remus.

Oratio.

Respice Domine famulum tuum in infirmitate sui corporis laborantem, & animam refoue, quã creasti, ut castigationibus emendatus, continuo se sentiat tua medicina saluatum. Per Christum Dominum nostrum. *Rz.* Amen.

Psalmus 90.

Qui habitat in adiutorio Altissimi: in protectione Dei cæli commorabitur.

Dicet Domino, Susceptor meus es tu, & refugium meum: Deus meus, sperabo in eum.

Quoniam ipse liberauit me de laqueo venantium: & à verbo aspero.

Scapulis suis obumbrabit tibi: & sub pennis eius sperabis.

Scuto circumdabit te veritas eius: non timebis à timore nocturno.

Asagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris: ab incursu, & dæmonio meridiano.

Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.

Veruntamen oculis tuis considerabis: & retributionem peccatorum videbis.

Quoniam tu es Domine spes mea: Altissimum posuisti refugium tuum.

Non accedet ad te malum: & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.

Quoniam Angelis suis mandauit de te: vt custodiant te in omnibus vijs tuis.

In manibus portabunt te: ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem & basiliscum ambulabis: & concubabis leonem & draconem.

Quoniam in me sperauit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognouit nomen meum.

Clamabit ad me, & ego exaudiam eum: cum ipso sum in tribulatione, eripiã eum, & glorificabo eum.

Longitudine dierum replebo eum: & ostendam illi salutare meum.

Gloria Patri. **S**icut erat.

Oremus.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, infirmitatē famuli tui propitiis respice, atque ad protegendum eum dexteram tuæ maiestatis extende.

Per Christum Dominum nostrum. **R.** Amen.

Completa Oratione vltima, Sacerdos imponat dexteram manum super caput infirmi, & dicat:

Super ægros manus imponent, & benè habebunt.
Iesus Mariæ filius, mundi salus, & Dominus, me-

ritis & intercessione sanctorum Apostolorum suorum Petri & Pauli, & omnium Sanctorum, sit tibi clemens & propitius. Amen. *Postea dicat ꝑ.* Dominus vobiscum. *ꝛ.* Et cum spiritu tuo.

ꝑ. Initium sancti Euangelij secundum Ioannem.

ꝛ. Gloria tibi Domine. *Ioan. 1.*

IN principio erat Verbum: & Verbum erat apud Deum: & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deū. Omnia per ipsum facta sunt: & sine ipso factum est nihil. Quod factum est, in ipso vita erat: & vita erat lux hominum: & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes. Hic venit in testimonium, vt testimonium perhiberet de lumine: vt omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed vt testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat: & mundus per ipsum factus est: & mundus eum non cognouit. In propria venit: & sui eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri: his, qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri: sed ex Deo nati sunt. **ET VERBUM CARO FACTUM EST:** & habitauit in nobis, (& vidimus gloriã eius, gloriam quasi vnigeniti á Patre,) plenum gratiæ & veritatis. *ꝛ.* Deo gratias.

Posteà benedicens infirmum subiungat, dicens:

Benedictio Dei omnipotentis Patris ✠ & Filij,
& Spiritus sancti, descendat super te, & maneat
semper. *R.* Amen.

Deinde aspergat eum Aqua benedicta.

Si fuerint plures infirmi in eodem cubiculo vel lo-
co, Preces & Orationes prædictæ dicantur super
eos in numero plurali.

Quæ omnia etiam poterunt arbitrio Sacerdotis
breuiora fieri.

MODVS IVVANDI

morientes.

IN grauescente morbo Parochus infirmum fre-
quentiùs visitabit, & ad salutem diligenter iuua-
re non desinet: monebitque instante periculo se
confestim vocari, vt in tempore præstò sit morienti,
sumptoque sanctissimo Viatico, & sacra Vnctione
adhibita, si periculum immineat, statim commenda-
tionis animæ officium præstabit, de quo infra. Sed si
tempus suppetat, sequentia pietatis officia præstare
poterit, si ita expedire iudicauerit, pro conditione
personæ.

Ac primò, si ægrotus indulgentiam legitima au-
toritate concessam consequi possit, eam illi redu-
cat ad mentem, proponatque quid ad eam conse-
quendam agi debeat; præsertim, vt contrito cor-

de sanctissimū nomē Iesu semel vel sæpius inuocet.
 Deinde hortetur infirmum, & excitet, ut dum mē
 te viget, eliceat actus fidei, spei, & charitatis, aliarum
 que virtutum, nempe,

*Vt firmiter credat omnes articulos Fidei, & quidquid san-
 cta Romana Ecclesia Catholica & Apostolica credit &
 docet.*

*Vt speret, Christum Dominum nostrum pro sua immensa
 clementia sibi fore propitium, & merito eius sanctissimæ Pas-
 sionis, & per intercessionem beatae Mariæ & omnium Sancto-
 rum se vitam æternam consecuturum.*

*Vt toto corde diligat, & maximè diligere cupiat Dominū
 Deum ea dilectione, qua illum diligunt Beati Sanctique
 omnes.*

*Vt ob amorem Dei doleat ex corde de omni offensa, qua-
 litercumq; contra Dominum Deum & proximum commissa.*

*Vt ex corde ob amorem Dei parcat omnibus, qui sibi quo-
 quomodo fuerint molesti, aut inimici.*

*Vt ab ijs veniam postulet, quos aliquando dictis aut factis
 offendit.*

*Vt quem patitur dolorem, & morbi molestiam propter
 Deum in pœnitentiam peccatorum suorum patienter toleret.*

*Vt si Dominus sibi salutem corporis præstare dignabitur,
 proponat de cetero pro viribus suis à peccatis cauere, & eius
 mandata seruare.*

**Hortetur prætereà, ut eo modo quo potest saltem
 ex corde ita per interualla precetur.**

Miserere mei Deus, secundum magnam miseri-

cordiam tuam.

In te Domine speravi: non confundar in æternum.
In manus tuas Domine commendo spiritum meum.
Redemisti me Domine Deus veritatis.

Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me festina.

Esto mihi Domine in Deum protectorem.

Deus propitius esto mihi peccatori.

Dulcissime Domine Iesu Christe, per virtutem sanctissimæ Passionis tuæ recipe me in numerum electorum tuorum.

Domine Iesu Christe, suscipe spiritum meum.

Maria mater gratiæ, Mater misericordiæ, Tu nos ab hoste protege, Et hora mortis suscipe.

Sancte Angele Dei, mihi custos assiste.

Omnes sancti Angeli, & omnes Sancti intercedite pro me, & mihi succurrite.

Hæc, & his similia poterit prudens Sacerdos vulgari vel Latino sermone, pro personæ captu, morienti suggerere.

Deinde sequentes Preces quanta poterit maiori deuotione dicat, admoneatque domesticos & circumstantes, vt simul orent pro moriente.

ORDO COMMENDATIONIS ANIMÆ.

Parochus ad decedentis animæ commendationem accedens, Clericum saltem vnum, si potest

secum

secum habeat, qui deferat vasculum Aquæ benedictæ, super pelliceum & stolam violaceam, quibus ipse Sacerdos ante infirmi cubiculum indutus locum ingrediens dicat: Pax huic domui, & omnibus habitantibus in ea. Deinde aspergat ægrotum, lectum, & circumstantes Aqua benedicta, dicens: Asperges me Domine hyssopo, & mundabor, &c.

Posteâ Saluatoris nostri Crucifixi imaginem ægro: o osculandam præbeat, verbis efficacibus eum ad spem æternæ salutis erigens, ipsamque imaginem coram eo ponat, vt illam aspiciens salutis suæ spem sumat.

Deinde accensa candela, genibus flexis cum omnibus circumstantibus breues Litanias deuotè recitet, in hunc modum.

K yrie eleison.

C hriste eleison.

K yrie eleison.

Sancta Maria, Ora pro eo.

Omnes sancti Angeli & Archangeli, Orate pro eo.

Sancte Abel, ora.

Omnis chorus iustorum, orate.

Sancte Abraham, ora.

Sancte Ioannes Baptista, ora.

Omnes sancti Patriarchæ & Prophetæ, ora.

Sancte Petre, ora.

Sancte Paule, ora.

Sancte Andrea, ora.

Rituale Romanum.

S ancte Ioannes,	ora.
O mnes sancti Apostoli & Euangelistæ,	orate.
O mnes sancti Discipuli Domini,	orate.
O mnes sancti Innocentes,	orate.
S ancte Stephane,	ora.
S ancti Laurenti,	ora.
O mnes sancti Martyres,	orate.
S ancte Siluester,	ora.
S ancte Gregori,	ora.
S ancte Augustine,	ora.
O mnes sancti Pontifices & Confessores,	orate.
S ancte Benedicte,	ora.
S ancte Francisce,	ora.
O mnes sancti Monachi & Eremitæ,	orate.
S ancta Maria Magdalena,	ora.
S ancta Lucia,	ora.
O mnes sanctæ Virgines & Viduæ,	orate.
O mnes Sancti & Sanctæ Dei,	Intercedite pro eo.
P ropitius esto,	Parce ei Domine.
P ropitius esto,	Libera eum Domine.
P ropitius esto,	Libera.
A b ira tua,	Libera.
A periculo mortis,	Libera.
A mala morte,	Libera.
A pœnis inferni,	Libera.
A b omni malo.	Libera.
A potestate diaboli,	Libera.
P er natiuitatem tuam,	Libera.

P er crucem & passionem tuam,	Libera.
P er mortem & sepulturam tuam,	Libera.
P er gloriosam resurrectionem tuam,	Libera.
P er admirabilem ascensionem tuam,	Libera.
P er gratiam Spiritus sancti paracliti,	Libera.
I n die Iudicij,	Libera.
P eccatores,	Te rogamus audi nos.
V t ei parcas,	Te rogamus.
K yrie eleison,	C hriste eleison.
K yrie eleison.	

**Deinde cum in agone sui exitus anima anxietur,
dicantur sequentes Orationes. Oratio.**

Proficiscere anima Christiana de hoc mundo
in nomine Dei Patris omnipotentis, qui te crea-
uit: in nomine Iesu Christi filij Dei viui, qui
pro te passus est: in nomine Spiritus sancti, qui in
te effusus est: in nomine Angelorum & Archange-
lorum: in nomine Thronorum & Dominationum:
in nomine Principatum & Potestatum: in nomi-
ne Cherubim & Seraphim: in nomine Patriarcha-
rum & Prophetarum: in nomine sanctorum Apo-
stolorum & Euangelistarum: in nomine sanctorum
Martyrum & Confessorum: in nomine sanctorum
Monachorum & Eremitarum: in nomine sancta-
rum Virginum, & omnium Sanctorum & Sancta-
rum Dei: hodie sit in pace locus tuus, & habita-
tio tua in sancta Sion. Per eundem Christum Do-
minum nostrum. **R.** Amen.

Oratio.

DEus misericors, Deus clemens, Deus, qui secundum multitudinem miserationum tuarum peccata poenitentium deles, & præteritorum criminum culpas venia remissionis euacuas: respice propitius super hunc famulum tuum & remissionem omnium peccatorum suorum tota cordis confessione poscentem deprecatus exaudi. Renoua in eo piissime Pater, quidquid terrena fragilitate corruptum, vel quidquid diabolica fraude violatum est: & unitati corporis Ecclesie membrum redemptionis annecte. Misere Domine gemitum, misere lacrymarum eius: & non habentem fiduciam, nisi in tua misericordia, ad tuæ sacramentum reconciliationis admitte. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Commendo te omnipotenti Deo, charissime frater, & ei, cuius es creatura, committo: ut cum humanitatis debitum morte interueniente persolueris, ad auctorem tuum, qui te de limo terræ formauerat, reuertaris. Egredienti itaque anime tuæ de corpore splendidus Angelorum cœtus occurrat: iudex Apostolorum tibi lenatus adueniat: candidatorum tibi Martyrum triumphator exercitus obuiet: liliata rutilantium te Confessorum turma circumdet: iubilantium te Virginum chorus excipiat: & beatæ quietis in sinu Patriarcharum te complexus astringat: mitis atque festiuus Christi Iesu tibi alpe-

ctus appareat, qui te inter assidentes sibi iugiter interesse decernat. Ignoret omne quod horret in tenebris, quod stridet in flammis, quod cruciat in tormentis. Cedat tibi teterrimus satanas cum satellitibus suis: in aduentu tuo te comitantibus Angelis contremiscat, atque in æternæ noctis chaos immane diffugiat. Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius: & fugiant qui oderunt eum, à facie eius. Sicut deficit fumus, deficient: sicut fluit cera à facie ignis, sic pereant peccatores à facie Dei: & iusti epulentur, & exultent in conspectu Dei. Confundantur igitur & erubescant omnes tartaræ legiones, & ministri satanæ iter tuum impedire non audeant. Liberet te à cruciatu Christus, qui pro te crucifixus est. Liberet te ab æterna morte Christus, qui pro te mori dignatus est. Constituat te Christus filius Dei viui intra paradisi sui semper amœna virentia, & inter oves suas te verus ille Pastor agnoscat. Ille ab omnibus peccatis tuis te absoluat; atque ad dexteram suam electorum suorum te sorte constituat. Redemptorem tuum facie ad faciem videas, & præsens semper assistens, manifestissimam beatissimis oculis aspicias veritatem. Constitutus igitur inter agmina beatorum, contemplationis diuinæ dulcedine potiaris in sæcula sæculorum. *R.* Amen.

Oratio.

Suscipe Domine seruū tuum in locum sperandæ sibi saluationis à misericordia tua. *R.* Amē.

Libera Domine animam serui tui ex omnibus pe-

oculis inferni, & de laqueis pœnarum, & ex omnibus tribulationibus. *R.* Amen.

Libera Dñe animam serui tui, sicut liberaſti Enoch & Eliam de communi morte mundi. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Noe de diluuiio. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Abraham de Vr Chaldæorum. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Iob de paſſionibus ſuis. *R.* Amen.

Libera Domine animã serui tui, sicut liberaſti Isaac de hoſtia, & de manu patris ſui Abrahæ. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Lot de Sodomis, & de flamma ignis. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Moysen de manu Pharaonis regis Ægyptiorum. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Daniele de lacu leonum. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti tres pueros de camino ignis ardentis, & de manu regis iniqui. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Suſannam de falſo crimine. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti Dauid de manu regis Saul, & de manu Goliæ. *R.* Amen.

Libera Domine animam serui tui, sicut liberaſti

Petrum

Petrum & Paulum de carceribus. *R.* Amen.

Et sicut beatissimam Theclam virginem & martyrem tuam de tribus atrocissimis tormentis liberasti, sic liberare digneris animam huius serui tui, & tecum facias in bonis congaudere cælestibus.

R. Amen.

Oratio.

Commendamus tibi Domine animam famuli tui *N.* precamurque te Domine Iesu Christe, saluator mundi, vt propter quam ad terram misericorditer descendisti, Patriarcharum tuorum sinibus insinuare non renuas. Agnosce Domine creaturam tuam, non à dijs alienis creatam, sed à te solo Deo viuo & vero: quia non est alius Deus præter te, & non est secundum opera tua. Lætifica Domine animam eius in conspectu tuo, & ne memineris iniquitatum eius antiquarum, & ebrietatum, quas suscitauit furor, siue feruor mali desiderij. Licet enim peccauerit tamen Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum non negauit, sed credidit, & zelum Dei in se habuit, & Deum, qui fecit omnia, fideliter adorauit.

Oratio.

Delicta iuuentutis, & ignorantias eius quæsumus, ne memineris Domine, sed secundum magnam misericordiam tuam memor esto illius in gloria claritatis tuæ. Aperiantur ei cæli, collætentur illi Angeli. In regnum tuum Domine seruum tuum suscipe. Suscipiat eum sanctus Michael Archangelus Dei, qui militiæ cælestis meruit principatum.

Veniant illi obuiam sancti Angeli Dei, & perducant eum in ciuitatem celestem Ierusalem. Suscipiat eum beatus Petrus Apostolus, cui a Deo clauis regni cælestis traditæ sunt. Adiuuet eum sanctus Paulus Apostolus, qui dignus fuit esse vas electionis. Intercedat pro eo sanctus Ioannes electus Dei Apostolus cui reuelata sunt secreta cælestia. Orent pro eo omnes sancti Apostoli, quibus à Domino data est potestas ligandi atque soluendi. Intercedant pro eo omnes Sancti & electi Dei, qui pro Christi nomine tormenta in hoc sæculo sustinuerunt: vt vinculis carnis exutus, peruenire mereatur ad gloriam regni cælestis: præstante Domino nostro Iesu Christo: Qui cum Patre & Spiritu sancto viuit & regnat in sæcula sæculorum. *℟.* Amen.

Si verò diutiùs laborat anima, poterit legi super eum hoc Euangelium sancti Ioannis. Ioan. 17.

Subleuatis oculis in cælum Iesus dixit: Pater venit hora, clarifica Filium tuum, vt Filius tuus clarificet te. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Hæc est autem vita æterna: vt cognoscant te, solum Deum verum, & quem misisti Iesum Christum. Ego te clarificaui super terram: opus consummaui, quod dedisti mihi, vt faciam. Et nunc clarifica me tu Pater apud te metipsum, claritate quam habui, priusquam mundus esset, apud te. Manifestaui nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo.

do . Tui erant , & mihi eos dedisti : & sermonem tuum seruauerunt. Nunc cognouerunt, quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis. Et ipsi acceperunt : & cognouerunt verè, quia à te exiui : & crediderunt , quia tu me misisti. Ego pro eis rogo. Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi : quia tui sunt. Et mea omnia, tua sunt: & tua, mea sunt: & clarificatus sum in eis. Et iam non sum in mundo : & hi in mundo sunt: & ego ad te venio. Pater sancte , serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi : vt sint vnium, sicut & nos. Cùm essem cum eis, ego seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodiui: & nemo ex eis perijt, nisi filius perditionis, vt Scriptura impleatur . Nunc autem ad te venio , & hæc loquor in mundo , vt habeant gaudium meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut & ego non sum de mundo. Non rogo vt tollas eos de mundo, sed vt serues eos à malo. De mundo nõ sunt, sicut & ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, & ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico me ipsum: vt sint & ipsi sanctificati in veritate . Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me: vt omnes vnium sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnium sint: vt cre-

dat mundus, quia tu me misisti. Et ego claritatē, quam dedisti mihi, dedi eis: vt sim vnum, sicut & nos vnum sumus. Ego in eis, & tu in me: vt sint con summati in vnum: & cognoscat mundus quia tu me misisti, & dilexisti eos, sicut & me dilexisti. Pater, quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego, & illi sint mecum: vt videant claritatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus non cognouit. Ego autem te cognoui: & hi cognouerunt, quia tu me misisti. Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam: vt dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

Passio Domini nostri Iesu Christi secundum.

Ioannem.

Cap. 18.

IN illo tempore: Egressus est Iesus cum discipulis suis trans torrentem Cedron, vbi erat hortus, in quem introiuit ipse, & discipuli eius. Sciebat autem & Iudas, qui tradebat eum, locum, quia frequentes Iesus conuenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset cohortem, & à Pontificibus & Phariseis ministros, venit illuc cum laternis, & facibus, & armis. Iesus itaque sciens omnia, quæ ventura erāt super eum, processit, & dixit eis: Quem quæritis? Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus: Ego sum. Stabat autem & Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Vt ergo dixit eis: Ego sum: abierunt retrorsum, & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos: Quem quæritis? Illi

autem

autem dixerunt: Iesum Nazarenum. Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me quæritis, finite hos abire. Ut impleretur sermo, quæ dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quemquam. Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum: & percussit pontificis seruum: & abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen seruo Malchus. Dixit ergo Iesus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum? Cohors ergo, & tribunus, & ministri Iudæorum comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum: & adduxerunt eum ad Annam primum: erat enim socer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphæ, qui consilium dederat Iudæis: Quia expedit, vnum hominem mori pro populo. Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, & alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, & introiuit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exiit ergo discipulus ille, qui erat notus pontifici, & dixit ostiariæ: & introduxit Petrum. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: Numquid & tu ex discipulis es hominis istius? Dicit ille: Non sum. Stabant autem serui & ministri ad prunas: quia frigus erat, & calefaciebant se: erat autem cum eis & Petrus stans, & calefaciens se. Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis, & de doctrina eius. Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in

synagoga, & in templo, quò omnes Iudæi conueniunt: & in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos, qui audierunt, quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt, quæ dixerim ego. Hæc autem cum dixisset, vnus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic respondes pontifici? Respondit ei Iesus: Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem benè, quid me cædis? Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem. Erat autem Simon Petrus stans, & calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Nunquid & tu ex discipulis eius es? Negauit ille, & dixit: Non sum. Dicit ei vnus ex seruis pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam: Nõne ego te vidi in horto cum illo. Iterum ergo negauit Petrus: & statim gallus cantauit. Adducunt ergo Iesum à Caipha in prætorium. Erat autem manè: & ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur, sed vt manducarent Pascha. Exiuit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quam accusationem affertis aduersus hominem hunc? Responderunt, & dixerunt ei: Si non esset hic malafector, non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudæi: Nobis non licet interficere quemquam. Vt sermo Iesu impleretur, quem dixit significans qua morte esset moriturus. Introiuit ergo iterum in prætorium Pilatus, & vocauit Iesum, & dixit ei: Tu es rex Iudæorum?

dæorum? Respondit Iesus: A te metipso hoc dicis, an alij dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus: Numquid ego Iudæus sum? Gens tua, & pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? Respondit Iesus: Regnum meum non est de hoc mundo, si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique de certarent, ut non traderer Iudæis: nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respondit Iesus: Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum, & ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis, qui est ex veritate, audit vocem meam. Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exiit ad Iudæos, & dicit eis: Ego nullam inuenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis, ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis regem Iudæorum? Clamauerunt ergo rursus omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro. Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit. Et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius: & veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum, & dicebant: Ave rex Iudæorum: & dabant ei alapas. Exiit ergo iterum Pilatus foras, & dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam inuenio in eo causam. Exiit ergo Iesus portans coronam spineam, & purpureum vestimentum: & dicit eis. Ecce homo. Cum ergo vidissent

eum Pontifices, & ministri, clamabant dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite; ego enim non inuenio in eo causam. Responderunt ei Iudæi: Nos legem habemus, & secundum legem debet mori: quia filium Dei se fecit. Cùm ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est prætorium iterum: & dixit ad Iesum: Unde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus. Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te. Respondit Iesus: Non haberes potestatem aduersum me ullam, nisi tibi datum esset de super. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. Et exinde quærebat Pilatus dimittere eum. Iudæi autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris. Omnis enim, qui se regem facit, contradicit Cæsari. Pilatus autem cùm audisset hos sermones, adduxit foras Iesum, & sedit pro tribunali, in loco, qui dicitur Lithòstrotos, Hebraicè autem Gabbatha. Erat autem parasceue Paschæ, hora quasi sexta: & dicit Iudæis: Ecce rex vester. Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus Regem, nisi Cæsarem. Tunc ergo tradidit eis illum, vt crucifigeretur. Susceperunt autem Iesum, & eduxerunt. Et baiulans sibi crucem exiuit in eum, qui dicitur Caluarix locum,

Hebraicè autem Golgotha: vbi crucifixerunt eum, & cum eo alios duos hinc & hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem & titulum Pilatus: & posuit super crucem. Erat autem scriptum: Iesus Nazarenus, Rex Iudæorum. Hunc ergo titulum multi Iudæorum legerunt: quia prope ciuitatem erat locus, vbi crucifixus est Iesus: & erat scriptum Hebraicè, Græcè, & Latinè. Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudæorum: Noli scribere, Rex Iudæorum: sed quia ipse dixit: Rex sum Iudæorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi. Milites ergo cùm crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius (& fecerunt quatuor partes, vnicuique militi partem) & tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad inuicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit. Vt Scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: & in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, & soror matris eius, Maria Clèophæ, & Maria Magdalene. Cùm vidisset ergo Iesus matrem, & discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. Postea sciens Iesus, quia omnia consummata sunt, vt consummaretur Scriptura, dicit: Sitio. Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi autem spongiam plenam aceto hyssopo

circumponentes, obtulerunt ori eius. Cùm ergo accepisset Iesus acetum, dixit: Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Iudæi ergo, quoniam Parasceue erat, vt non remaneret in cruce corpora sabbato (erat enim magnus dies ille sabbati) rogauerunt Pilatum, vt frangerentur eorum crura, & tollerentur. Venerunt ergo milites, & primi quidem fregerunt crura, & alterius, qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cùm venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, sed vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuó exiuit sanguis, & aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit: & verum est testimonium eius. Et ille scit, quia vera dicit: vt & vos credatis. Facta sunt enim hæc vt Scriptura impleretur: Os non minuetis ex eo. Et iterùm alia Scriptura dicit: Videbunt, in quem transfixerunt. Post hæc autem rogauit Pilatum Ioseph ab Arimathia (eò quòd esset discipulus Iesu, & occultus autem propter metum Iudæorum) vt tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, & tulit corpus Iesu. Venit autem & Nicodèmus, qui venerat ad Iesum nocte primùm, ferens mixturam myrrhæ, & aloes, quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu, & ligauerunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire. Erat autem in loco, vbi crucifixus est, hortus: & in horto monumentum nouum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo pro-

pter

pter Parascēuen Iudæorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

Oratio ad Dominum Iesum Christum de singulis articulis Passionis eius, dicenda à moriente vel ab alio pro eo.

ŷ. Adoramus te Christe, & benedicimus tibi.

ꝛ. Quia per sanctam Crucem tuam redemisti mundum.

DEus, qui pro redemptione mundi voluisti nasci, circumcidi, à Iudæis reprobari, à Iuda traditore osculo tradi, vinculis alligari; sicut agnus innocens ad victimam duci, atque conspectibus Annæ, Caiphæ, Pilati, & Herodis indecenter offerri; à falsis testibus accusari, flagellis & opprobrijs vexari, sputis conspui, spinis coronari, colaphis cædi, arundine percuti, facie velari, & vestibus exui, cruci clavis affigi, in cruce leuari, inter latrones deputari, felle & aceto potari, & lancea vulnerari: Tu Domine per has sanctissimas pœnas tuas, quas ego indignus recolo, & per sanctam crucem, & mortem tuam libera me **[vel, si alius dicit pro eo]** libera famulum tuum **N.** Já pœnis inferni, & perducere digneris, quò perduxisti latronem tecum crucifixum. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas in sæcula sæculorum. Amen.

Dici præterea possunt sequentes Psalmi.

Psalmus. 117.

Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius.

Dicat nunc Israel quoniam bonus: quoniam in sæculum misericordia eius.

Dicat nunc domus Aaron: quoniam in sæculum misericordia eius.

Dicant nunc qui timent Dominum: quoniam in sæculum misericordia eius.

De tribulatione inuocaui Dominum: & exaudiuit me in latitudine Dominus.

Dominus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi homo.

Dominus mihi adiutor: & ego despiciam inimicos meos.

Bonum est confidere in Domino: quàm confidere in homine.

Bonum est sperare in Domino: quàm sperare in principibus.

Omnes gentes circuierunt me: & in nomine Domini, quia ultus sum in eos.

Circumdantes circumdederunt me: & in nomine Domini, quia ultus sum in eos.

Circumdederunt me sicut apes, & exarserunt sicut ignis in spinis: & in nomine Domini, quia ultus sum in eos.

Impulsius euersus sum vt caderem: & Dominus suscepit me.

Fortitudo mea, & laus mea Dominus: & factus est

mihi in salutem.

Vox exultationis & salutis: in tabernaculis iustorum.

Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me: dextera Domini fecit virtutem.

Non moriar, sed viuam: & narrabo opera Domini.

Castigans castigauit me Dominus: & morti non tradidit me.

Aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor Domino: hæc porta Dñi, iusti intrabunt in eam.

Confitebor tibi quoniam exaudisti me: & factus es mihi in salutem.

Lapidem, quem reprobauerunt ædificantes: hic factus est in caput anguli.

A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris.

Hæc est dies, quam fecit Dominus: exulemus & lætemur in ea.

O Domine saluum me fac, ò Domine benè prospere: benedictus qui venit in nomine Domini.

Benediximus vobis de domo Domini: Deus Dominus, & illuxit nobis.

Constituite diem solemnem in condensis: vsque ad cornu altaris.

Deus meus es tu, & confitebor tibi. Deus meus es tu, & exaltabo te.

Confitebor tibi, quoniam exaudisti me: & factus es mihi in salutem.

Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam

in sæculum misericordia eius.

Gloria Patri.

Psalmus 118.

BEati immaculati in via : qui ambulant in lege Domine.

BEati qui scrutantur testimonia eius : in toto corde exquirunt eum.

Non enim qui operantur iniquitatem : in vijs eius ambulauerunt.

Tu mandasti : mandata tua custodiri nimis.

Vtinam dirigantur viæ meæ : ad custodiendas iustificationes tuas.

Tunc non confundar : cùm perspexero in nomibus mandatis tuis.

Confitebor tibi in directione cordis : in eo quòd didici iudicia iustitiæ tuæ.

Iustificationes tuas custodiam : non me derelinquas vsquequaque.

In quo corrigit adolescentior viam suam : in custodiendo sermones tuos.

In toto corde meo exquisiui te : ne repellas me à mandatis tuis.

In corde meo abscondi eloquia tua : vt non peccem tibi.

Benedictus es Domine : doce me iustificationes tuas.

In labijs meis : pronuntiaui omnia iudicia oris tui.

In via testimoniorum tuorum delectatus sum : sicut in omnibus diuitijs.

In mandatis tuis exercebor: & cōsiderabo vias tuas.
 In iustificationibus tuis meditabor: non obliuiscar
 sermones tuos.

Gloria Patri.

Retribue seruo tuo, viuifica me: & custodiam
 sermones tuos.

Reuela oculos meos: & considerabo mirabi-
 lia de lege tua.

Incola ego sum in terra: non abscondas à me man-
 data tua.

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes
 tuas: in omni tempore.

Increpasti superbos: maledicti qui declinant à
 mandatis tuis.

Aufer à me opprobrium, & contemptum: quia te-
 stimonia tua exquisiui.

Etenim sederunt principes, & aduersum me loque-
 bantur: seruus autem tuus exercebatur in iustifica-
 tionibus tuis.

Nam & testimonia tua meditatio mea est: & con-
 silium meum iustificationes tuæ.

Adhæsit pauimento anima mea: viuifica me secun-
 dùm verbum tuum.

Vias meas enuntiaui, & exaudisti me: doce me iu-
 stificationes tuas.

Viam iustificationum tuarum instrue me: & exer-
 cebor in mirabilibus tuis.

Dormitauit anima mea præ tædio: confirma me in

verbis tuis.

Viam iniquitatis amoue à me : & lege tua misere-
re mei.

Viam veritatis elegi: iudicia tua non sum oblitus.

Adhæsi testimoniis tuis Dñe : noli me confundere.

Viam mandatorum tuorum cucurri: cùm dilatasti
cor meum.

**Tres piæ & vtilis morientibus Orationes, cum
tribus P**ater noster. & tribus **Aue Maria. in agone
mortis recitandæ. Primò dicitur: Kyrie eleison.
C**hriste eleison. **K**yrie eleison. **P**ater noster. **Aue
Maria.**

Oratio.

Domine Iesu Chrifte, per tuam sanctissimam
agoniam, & oratione qua orasti pro nobis in
monte Oliueti, quando factus est sudor tuus
sicut guttæ sanguinis decurrentis in terrã: obsecro te,
vt multitudinem sudoris tui sanguinei, quæ præ ti-
moris angustia copiosissimè pro nobis effudisti, of-
ferre & ostendere digneris Deo Patri omnipotenti
contra multitudinem omnium peccatorum huius
famuli tui **N.** & libera eum in hac hora mortis suæ
ab omnibus pœnis & angustijs, quas pro peccatis
suis se timet meruisse. Qui cum Patre & Spiritu san-
cto viuis & regnas Deus in sæcula sæculorum. **R.**
Amen. Secundò dicitur: Kyrie eleison Christeelei-
son. **K**yrie eleison. **P**ater noster **Aue Maria.**

Oratio.

Domine

Domine Iesu Christe, qui pro nobis mori dignatus es in cruce, obsecro te, vt omnes amaritudines passionū & pœnarū tuarū, quas pro nobis miseris peccatoribus sustinuiſti in cruce, maximè in illa hora, quando sanctiſſima anima tua egressa est de sanctiſſimo corpore tuo, offerre & ostendere digneris Deo Patri omnipotenti pro anima huius famuli tui **N.** & libera eum in hac hora mortis ab omnibus pœnis & passionibus, quas pro peccatis suis se timet meruisse. Qui cum Patre & Spiritu sancto viuis & regnas Deus in sæcula sæculorum. **R.** Amen. **Tertiò dicitur: K** yrie eleison. **C**hriste eleison. **K** yrie eleison. **P**ater noster. **A**ue Maria. **Oratio.**

Domine Iesu Christe, qui per os Prophetæ dixisti, In charitate perpetua dilexi te, ideò attraxi te miserans: obsecro te, vt eandem charitatem tuam, quæ te de cælis in terram ad tolerandas omnium passionum tuarum amaritudines attraxit, offerre & ostendere digneris Deo Patri omnipotenti pro anima huius famuli tui **N.** & libera eum ab omnibus passionibus & pœnis, quas pro peccatis suis timet se meruisse. Et salua animam eius in hac hora exitus sui. Aperi ei ianuam vitæ, & fac eum gaudere cum Sanctis tuis in gloria æterna. Et tu pijsſime Domine Iesu Christe, qui redemisti nos pretiosissimo sanguine tuo, miserere animæ huius famuli tui, & eam introducere digneris ad semper virentia & amœna

loca Paradisi, vt uiuat tibi amore indiuisibili, qui à te, & ab electis tuis numquam separari potest. Qui cum Patre & Spiritu sancto uiuis & regnas Deus in sæcula sæculorum. *R.* Amen.

I N E X P I R A T I O N E.

CUm verò tempus expirandi institerit, tunc maxime ab omnibus circumstantibus flexis genibus vehementer orationi instandum est. Ipse verò moriens, si potest, dicat: vel si non potest, assis- tens, siue Sacerdos pro eo clara voce pronuntiet: Ie- su, Iesu, Iesu. Quod, & ea quæ sequuntur, ad illius aures, si videbitur, etiam sæpiùs repetat. In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Domi- ne Iesu Christe suscipe spiritum meum. Sancta Ma- ria ora pro me. Maria mater gratiæ, mater miseri- cordiæ, tu me ab hoste protege, & hora mortis sus- cipe.

Tunc ubi viget pia consuetudo, pulsetur campa- na parochialis Ecclesiæ aliquibus ictibus ad signifi- candum fidelibus in vrbe, vel loco, aut extrà in su- burbanis existentibus instantem mortem expirantis ægroti, vt pro eo Deum rogare possint.

Egressa anima de corpore, statim dicatur hoc *R.* Subuenite Sacti Dei, occurrite Angeli Domini, Susci- pientes animam eius, Offerentes eam in conspectu Altissimi. *V.* Suscipiat te Christus qui vocauit te, &

in sinum Abrahamæ Angeli deducant te. *R.* Suscipientes animam eius, Offerentes eam in conspectu Altissimi. *V.* Requiem æternam dona ei Domine, & lux perpetua luceat ei. Offerentes eam in conspectu Altissimi. *K* yrie eleison. *C* hriste eleison. *K* yrie eleison. *P* ater noster. *V.* Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos à malo. *V.* Requiem æternam dona ei Domine. *R.* Et lux perpetua luceat ei. *V.* A porta inferi. *R.* Erue Domine animam eius. *V.* Requiescat in pace. *R.* Amē. *V.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat: *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Tibi Domine commendamus animam famuli tui *N.* vt defunctus sæculo tibi viuat, & quæ per fragilitatē humanæ cōuersationis peccata commisit, tu venia misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum.

Interim detur campanæ signum transitus defuncti pro loci consuetudine, vt audientes pro eius anima Deum precentur. Deinde corpus de more honestè compositū loco decenti cum lumine collocetur; ac parua Crux super pectus inter manus defuncti ponatur: aut vbi Crux desit, manus in modum Crucis componantur: interdumque aspergatur Aqua benedicta: & interim donec efferatur, qui adsunt, siue Sacerdotes, siue alij, orabunt pro defuncto.

DE EXEQVIIS.

*S*acras caerimonias ac ritus, quibus ex antiquis-
sima traditione, & summorum Pontificum
institutiis sancta mater Ecclesia Catholica in
filiis suorum exequijs vti solet, tamquam
vera religionis mysteria, Christianaeque pieta-
tis signa, & fidelium mortuorum saluberrima suffragia, Pa-
rochi summo studio seruare debent, atque vsu retinere.

His itaque praestandis, qua par est modestia ac deuotione
ita se habebunt, vt ad defunctorum salutem, simulque ad vi-
uorum pietatem, quemadmodum verè sunt, non ad quæstum,
eiusmodi ritus sanctè instituti esse videantur.

Nullum corpus sepeliatur, praesertim si mors repentina fue-
rit, nisi post debitum temporis interuallum, vt nullus omnino
de morte relinquatur dubitandi locus.

Quod antiquissimum est instituti, illud quantum fieri poterit,
retineatur, vt Missa praesente corpore defuncti pro eo celebre
tur, antequam sepulturae tradatur.

Si quis die festo sit sepeliendus, Missa propria pro defun-
ctis praesente corpore celebrari poterit; dum tamen Conuentualis
Missae & Officia diuina non impediuntur, magnaue diei ce-
lebritas non obstet.

Caueant omnino Parochi alijque Sacerdotes, ne sepulturae
vel exequiarum seu anniuersarij mortuorum officij causa
quidquam paciscantur, aut tamquam pretium exigant: sed
ijs e' eemosynis contenti sint. quae aut probata consuetudine da-

ri solent, aut Ordinarius constituerit. Neque permittant, ut pallia aut alia altaris ornamenta ad ornatum feretri vel tumbe adhibeantur.

Cum autem antiquissimi ritus Ecclesiastici sit, cereos accensos in exequijs & funeribus deferre, caueant item ne eiusmodi ritus omittatur, ac ne quid auarè aut indignè in eo committatur.

Pampere verò, quibus mortuis nihil aut ita parum superest, ut proprijs impensis humari non possint, gratis omnino sepeliantur; ac debita lumina suis impensis, si opus fuerit, adhibeant Sacerdotes ad quos defuncti cura pertinet, vel aliqua pia Confraternitas, si fuerit, iuxta loci consuetudinem.

Vbi viget antiqua consuetudo sepeliendi mortuos in cœmeterijs, retineatur, & vbi fieri potest, restituatur; at verò cui locus sepulture dabitur in Ecclesia, humi tantum detur. Cadavera autem prope altaria non sepeiantur.

Sepulchra Sacerdotum & Clericorum cuiuscumque Ordinis, vbi fieri potest, à sepulchris laicorum separata sint, ac decentiori loco sita; atque ita, vbi commodum fuerit, ut alia pro Sacerdotibus, alia pro inferioris Ordinis Ecclesiæ ministris parata sint.

Sacerdos, aut cuiusvis Ordinis Clericus defunctus vestibus suis quotidianis communibus vsq; ad talarè vestem inclusiue, tum desuper sacro vestitu Sacerdotali vel Clericali, quem Ordinis sui ratio deposcit, indui debet. Sacerdos quidem super talarè vestem, amictu, alba, cingulo, manipulo, stola, & casula seu planeta violacea sit indutus.

Diaconus verò induatur amictu, alba, cingulo, manipulo,

stola super humerum sinistrum, quæ sub axilla dextra anne-
ctatur, & Dalmatica violacea.

Subdiaconus autem amictu, alba, cingulo, manipulo, &
tunicella:

Alij prætereà inferiorum Ordinum Clerici superpelliceo
supra vestem talarem ornari debent, singuli prædicticum ton-
sura ac birretis suis.

Nullum porrò cadaver perpetuæ sepulture traditum ex
vlla cuiusvis Ordinis Ecclesia asportari liceat, nisi de licentia
Ordinarij.

Laici cadaver, quolibet generis aut dignitatis titulo præ-
ditus ille fuerit, Clerici ne deferant, sed laici.

Corpora defunctorum in Ecclesia ponenda sunt pedibus
versus altare maius; vel si conduntur in Oratorijs aut Cappel-
lis, ponantur cum pedibus versis ad illarum altaria, quod etiã
pro situ & loco fiat in sepulchro. Presbyteri verò habeant
caput versus altare.

Ceterum nemo Christianas in communionem fidelium de-
functus, extra Ecclesiam aut cœmeterium ritè benedictum
sepeliri debet: sed si necessitas cogat ex aliquo euentu ali-
quando ad tempus aliter fieri curetur, vt quatenus fieri po-
terit, corpus in locum sacrum quamprimùm transferatur,
& interim semper Crux capiti illius apponi debet, ad si-
gnificandum illum in Christo quiescisse.

**Quibus non licet dare Ecclesiasticam
sepulturam.**

Ignorare non debet Parochus, qui ab Ecclesiastica sepultu-
ra ipso sint excludendi; ne quemquam ad illam contra sa-

crorum Canonum decreta vniquam admittat,

Negatur igitur Ecclesiastica sepultura Paganis, Iudæis, & omnibus infidelibus, hæreticis, & eorum fautoribus: apostatis à Christiana fide; schismaticis, & publicis excommunicationis maiori excommunicatione; interdictis nominatim, & ijs, qui sunt in loco interdicto, eo durante.

Se ipsos occidentibus ob desperationem, vel iracundiam (nō tamen si ex insania id accidat) nisi ante mortem dederint signa pœnitentiæ.

Morientibus in duello, etiamsi ante obitum dederint pœnitentiæ signa.

Manifestis & publicis peccatoribus, qui sine pœnitentiâ perierunt.

Ijs, de quibus publicè constat, quòd semel in anno non susceperint Sacramenta Confessionis & Communionis in Pascha, & absque vlllo signo contritionis obierunt.

Infantibus mortuis absque Baptismo.

Vbi verò in prædictis casibus dubium occurrerit, Ordinarius consulatur.

EXEQVIARVM ORDO.

Constituto tempore, quo corpus ad Ecclesiam deferendū est, conuocetur Clerus, & alij, qui funeri interesse debēt & in Parochialem, vel in aliam Ecclesiā iuxta loci consuetudinem, ordine conueniant; ac datis certis campanæ signis, eo modo & ritu quo in eo loco fieri solet, Parochus indutus superpelliceo & stola nigra, vel etiam pluuiali eiusdem

coloris, Clerico præferente Crucem, & alio Aquam benedictã, ad domum defuncti vnã cum alijs procedit. distribuuntur cerei, & accenduntur intortitia. Mox ordinatur processio, præcedentibus laicorum Confraternitatibus, si adsint; tum sequitur Clerus regularis, & secularis per ordinem, biniq̃ue procedunt, prælata Cruce, deuotè Psalmos, vt infra decantantes, Parocho præcedente feretrum cum luminibus. Inde sequuntur alij funus comitantes, & pro defuncto Deum ritè deprecantes sub silentio.

Parochus verò antequam cadauer efferatur, illud aspergit Aqua benedicta, mox dicit Antiphonam, Si iniquitates. & Psalm. De profundis clamaui, &c. in fine, Requiem æternam dona ei Domine, & lux perpetua luceat ei. repetit Antiph. totam, Si iniquitates, &c. Deinde cadauer effertur, Parochusq̃ue de domo procedens statim graui voce intonat Antiphonam, Exultabunt Domino; & Cãtores inchoant Psalmum Miserere mei Deus secundum magnam, &c. Clero alternatim prosequente; ac si longitudo itineris postulauerit, dicantur alij Psalmi ex Officio mortuorum: & in fine cuiusque Psalmi dicitur, Requiem æternã dona ei Domine, &c. qui Psalmi deuotè, distinctè, grauique voce recitari debent vsque ad Ecclesiam.

Ad ingressum Ecclesie repetitur Antiphona: Exultabunt Domino ossa humiliata. Deinde Ecclesiam ingressi, cantant Resp. Cantore incipiente, & Clero alternatim respondente, videlicet:

Vbue ni te Sancti De-

i, oc cur ri te

An ge li Do mi ni,

Suf ci pi en tes a nimam e-

ius, Offe rentes e am in

Rituale Romanum.

con spe etu Al tis-

si mi. y. Susci pi at te

Christus qui vo ca uit te: &

in sinum A bra hæ Ange li

de du cant te. Sus ci-

pien

pi en tes. *v.* Re qui em

æ ternam do na e i Do-

mi ne. *Re.* Et lux per pe tu a lu-

ce at e i.

O ffe ren tes.

Deposito feretro in medio Ecclesiæ, ita vt defuncti pedes, si fuerit laicus, sint versus altare maius; si verò fuerit Sacerdos, vt dictum est caput sit versus ipsum altare; & cereis accensis circa corpus, statim, nisi quid impediatur, vt infra monebitur, dicatur Officium mortuorum, cum tribus Nocturnis, & Laudibus, vt infra ponitur; & duo ex Clero incipiant absolute Inuitatorium. Regem, cui omnia viuunt: Venite adoremus. & repetitur Clero. Regem, cui omnia viuunt, &c. Psalm. Venite, exultemus, &c. & duplicantur Antiphonæ.

Ad finem Officij post Antiphonam Cantici Benedictus, &c. Ego sum resurrectio. dicitur, Pater noster. secretò. Et ne nos inducas in tentationem. *R.* Sed libera nos à malo. *V.* A porta inferi. *R.* Erue Domine animam eius. *V.* Requiescat in pace. *R.* Amen. *V.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *V.* Dominus vobiscum. *R.* Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Oratio.

Absolue, quæsumus, Domine, animam famuli tui ab omni vinculo delictorū, vt in resurrectionis gloria inter Sanctos & electos tuos resuscitatus respiret. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

Dum in Officio dicuntur Laudes, Sacerdos cum ministris paratur ad celebrandam Missam solemnē pro defuncto, si tempus congruens fuerit, vt in die de

positionis in Missali Romano.

Finita Missa, Sacerdos, deposita casula, seu planeta, & manipulo, accipit pluuiale nigri coloris, & Subdiaconus accipit Crucem, & accedit ad feretrum, & se sistit ad caput defuncti cum Cruce medius inter duos Acolythos seu ceroferarios cum candelabris, & candelis accensis: & omnes alij de Clero veniunt ordinatim in gradu suo cum candelis accensis, & stant in circuitu feretri: tum sequitur Sacerdos cum Diacono, & assistente, aliisque ministris, & facta reuerentia altari, sistit se contra Crucem ad pedes defuncti, retrò astantibus ei à sinistris duobus Acolythis, vno cum thuribulo & nauicula incensi, altero cum vase Aquæ benedictæ & aspersorio, & Acolycho seu Clerico tenente librum, absolute dicit sequentem Orationem.

Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine, quia nullus apud te iustificabitur homo, nisi per te omnium peccatorum ei tribuatur remissio. Non ergo eū, quæsumus, tua iudicialis sententia premat, quem tibi vera supplicatio fidei Christianæ commendat: sed gratia tua illi succurrente, mereatur euadere iudicium vltionis, qui dum viueret, insignitus est signaculo sanctæ Trinitatis, qui vis & regnas in sæcula sæculorum. *R.* Amen.

Deinde Cantore incipiente, Clerus circumstans cantat sequens Responsorium.

L I bera me Do mine,

de mor te æ ter na, in

die il la tremen da: Quan do

cæ li mo uen di sunt & ter-

ra: Dum ve-

ne ris iu di ca re sæ-

culum per ignem. Tremens factus

sum ego, & ti me o, dum

disculsi o vene rit, atque ven tu ra

i ra. Quando cæ li mo uen di

Rituale Romanum.

sunt, & ter ra. Dies il la,

di es i ræ, ca la mi ta tis & mi se-

ri æ, di es magna, & a ma ra

valde. Dum ve ne-

ris. Requiem æternam dona e i

K y

Do mine, & lux perpe tu a lu ce

at e i. y. Li bera me.

Dum cantatur prædictum Responsorium, Sacerdos Acolytha seu Diacono ministrante, accipit incensum de nauicula, & ponit in thuribulum, & finito Responso, Cantor cum primo Choro dicit:

& secundus Chorus respondet.

K y ri e e lei son.

Deinde omnes simul dicunt:

C hris te e lei son.

K y r i e e   l e i s o n .

Mox Sacerdos dicit alta voce: *Pater noster &c. & secretò dicitur ab omnibus: & ipse interim accipit à Diacono vel Acolyto asperforium Aquæ benedictæ, & facta profunda inclinatione Cruci, quæ est ex aduerso, Diacono seu ministro genuflectere, & fimbrias pluuiialis subleuante: circumiens feretum (si transit ante Sacramentum genuflectit) aspergit corpus defuncti, deinde reuersus ad locum suum, Diacono ministrante, accipit thuribulum, & eodem modo circuit feretrum, & corpus incensat, vt asperferat: postea reddito thuribulo ei à quo acceperat, stans in loco suo, Acolyto seu alio ministro tenente librum apertum ante se, dicit: *ψ. Et ne nos inducas in tentationem. R. Sed libera nos à malo. ψ. A porta inferi. R. Erue Domine animam eius. ψ. Requiescat in pace. R. Amen. ψ. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. ψ. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.**

O remus.

Oratio.

DEus, cui proprium est misereri semper, & parcere: te supplices exoramus pro anima famuli tui **N.** quam hodie de hoc sæculo migrare

iussisti: vt non tradas eam in manus inimici, neque obliuiscaris in finem: sed iubeas eam à sanctis Angelis suscipi, & ad patriam Paradisi perduci: vt quia in te sperauit & credidit, non pœnas inferni sustineat, sed gaudia sempiterna possideat. Per Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

S defunctus fuerit Sacerdos, in Oratione dicatur: Pro anima famuli tui Sacerdotis, quam hodie, &c.

Finita oratione, corpus defertur ad sepulchrum, & tunc deferendum sit, & dum portatur, Clerici cantant Antiphonam.

I N pa ra disum deducant te An ge li

in tu o ad uen tu sus ci pi ant te

Rituale Romanum.

Martyres, & perducant te in ciuitatem

sanctam Ierusalem. Chorus Angelorum

te suscipiat, & cum Lazaro quondam pau-

pere æternam habeas requiem.

Cum autem peruenerit ad sepulchrum, si non est benedictum, Sacerdos illud benedicit, dicens hanc Orationem. O remus.

DEus, cuius miseratione animæ fidelium requiescunt, hunc tumulum benedicere digna-

re, eique Angelum tuum sanctum deputa custodem, & quorum quarumque corpora hic sepeliuntur, animas eorum ab omnibus absolue vinculis delictorum, vt in te semper cum Sanctis tuis sine fine latentur. Per Christum Dominum nostrum.
 Amen.

Dicta Oratione, Sacerdos Aqua benedicta aspergat, deinde incenset corpus defuncti, & tumulum.

Quod si corpus tunc ad sepulturam non deferatur, omisso Responsorio, In Paradisum, &c. & benedictione sepulchri, si iam est benedictum, prosequatur Officium, vt infra, quod numquam omittitur, & intonet Antiphonam.

E go sum re sur re cti o.

E u o u a e.

E go

sum re sur re cti o & vi ta, qui cre-

dit in me, e ti am si mor tu us fu-

e rit, vi uet, & om nis qui vi uit

& credit in me, non mo ri e tur in

æ ter num.

Postea

Postea Sacerdos dicit: *K* yrie eleison. *C* hriste elei
son. *K* yrie eleison. *P* ater noster, &c. interim corpus
alpergit. *ψ*. Et ne nos inducas in tentatione. *℞*. Sed
libera nos a malo. *ψ*. A porta inferi. *℞*. Erue Domi
ne animam eius. *ψ*. Requiescat in pace. *℞*. Amen.
ψ. Domine exaudi orationem meam. *℞*. Et clamor
meus ad te veniat. *ψ*. Dominus vobiscum. *℞*. Et
cum spiritu tuo. *O* remus.

F Ac quæsumus, Domine, hanc cum seruo tuo
defuncto [vel famula tua defuncta] misericor
diam vt factorum suorum in pœnis non reci
piat vicem, qui [vel quæ] tuam in votis tenuit volû
tatem, vt sicut hic eum [vel eam] vera fides iunxit fi
delium turmis, ita illic eum, [vel eam] tua misera
tio societ Angelicis choris. Per Christum Domi
num nostrum. *℞*. Amen. *ψ*. Requiem æternam do
na ei Domine. *℞*. Et lux perpetua luceat ei. *ψ*. Re
quiescat in pace. *℞*. Amen. *ψ*. Anima eius, & ani
mæ omnium fidelium defunctorum per misericor
diam Dei requiescant in pace.

Deinde a sepultura in Ecclesiam, vel in Sacristiã
reuertentes dicant sine cantu Antiph. Si iniquitates,
cum Psalmo. *D*e profundis, &c. *R* equiem æternam
dona eis Domine, &c.

Si verò ob rationabilem causam, videlicet ob tem
poris angustiam, vel aliorum funerum instantem ne
cessitatem, prædictum Officium mortuorum cum
tribus Nocturnis & Laudibus dici non potest; depo

sito in Ecclesia feretro cum corpore, dicatur saltem primum Nocturnum cum Laudibus, vel etiam sine Laudibus, maximè vbi eiusmodi viget consuetudo incipiendo ab Inuitatorio. Regem, cui omnia viuunt, Venite, &c. Et postea omnia alia dicantur, quæ supra præscripta sunt dicenda post Officium mortuorum, & Missam.

Quòd si etiam ea fuerit temporis angustia, vel alia vrgens necessitas, vt vnum Nocturnum cum Laudibus dici non possit, aliæ prædictæ Preces, & suffragia numquam omittantur.

Missam verò, si hora fuerit congruens, ritu pro defunctis, vt in die obitus, præsentem corpore non omitatur, nisi obftet magna diei solemnitas, aut aliqua necessitas aliter suadeat, & post Missam fiat vt supra.

OFFICIUM DE- FUNCTORVM.

Dicitur in Choro in die depositionis, & alijs diebus pro tēporis opportunitate, & Ecclesiarū consuetudine, vt supra dictum est. In die verò depositionis, & tertio, septimo, trigesimo, & anniuersario, duplicantur Antiphonæ. Et in fine Psalmorum dicitur; **Requiem æternam dona eis Domine. Et lux perpetua luceat eis.** Etiam si pro vno tantum fiat Officium

Ad Vesperas absolute incipitur ab Antiphona

Placebo Domino. E u o u a e.

Psalmus 114.

Dilexi, quoniam exaudiet Dominus: vocem orationis meae.

Quia inclinavit aurem suam mihi: & in diebus meis inuocabo.

Circumdederunt me dolores mortis: & pericula inferni inuenerunt me.

Tribulationem & dolorem inueni: & nomen Domini inuocaui.

Domine libera animam meam: misericors Dominus & iustus, & Deus noster miseretur.

Custodiens paruulos Dominus: humiliatus sum, & liberauit me.

Conuertere anima mea in requiem tuam: quia Dominus benefecit tibi.

Quia eripuit animam meam de morte: oculos meos a lacrymis, pedes meos a lapsu.

Placebo Domino: in regione viuorum.

Requiem aeternam.

Añã. Placebo Domino in regi o ne viuorum.

Añã. Hei mi hi. E u o u a e.

Psalmus 119.

AD Dominum cùm tribularer clamaui : & exaudiuit me.

Domine libera animam meam à labijs iniquis : & à lingua dolosa.

Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi : ad linguam dolosam?

Sagittæ potentis acutæ : cum carbonibus desolatoriis.

Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est, habitauit cum habitantibus Cedar : multùm incola fuit anima mea.

Cum his qui oderunt pacem,eram pacificus : cùm loquebar illis, impugnabant me gratis.

Añã. Hei mi hi Domine: quia in co la-

tus meus pro longa tus est.

Añã. Do minus custo dit te. E u o u a e.

Psalmus 120.

Leuau i oculos meos in montes: vnde veniet
auxilium mihi.

Auxilium meum à Domino: qui fecit cælum
& terram.

Non det in commotionem pedem tuum: neque
dormitet qui custodit te.

Ecce non dormitabit, neque dormiet: qui custo-
dit Israel.

Dominus custodit te: Dominus protectio tua su-
per manum dexteram tuam.

Per diem sol non vret te : neque luna per noctem.
Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam Dominus.

Dominus custodiat introitum tuum, & exitum tuum: ex hoc nunc & vsque in sæculum.

Añã. Do minus cu sto dit te ab om ni

ma lo: cu sto di at a nimam tu-

am Do minus.

Añã. Si i ni quita tes. E u o u a e.

Psalmus 129.

DE profundis clamaui ad te Domine: Domine
exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes: in vocem depre-
cationis meæ.

Si iniquitates obseruaueris Domine: Domine quis
sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: & propter legem
tuam sustinui te Domine.

Sustinuit anima mea in verbo eius: sperauit anima
mea in Domino.

A custodia matutina vsque ad noctem: speret Israel
in Domino.

Quia apud Dominum misericordia: & copiosa
apud eum redemptio.

Et ipse redimet Israel: ex omnibus iniquitati-
bus eius.

Añã. Si iniquitates obseruaue ris Do-

mine Domine quis sustinebit?